

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3^{ος} όροφος), 106 74 ΑΘΗΝΑ, Τηλ: 210-7233221-2, 210-7233216

Fax: 210-7233217, Website: www.nchr.gr, E-mail: info@nchr.gr

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

**ΚΑΛΕΣΜΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ**

16.2.2015

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) υπενθυμίζει τις από 10.1.2014 ανοικτές επιστολές του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΔΕΘΑΔ), Καθηγητή Alan Miller, εκ μέρους όλων των Ευρωπαϊκών Εθνικών Θεσμών προστασίας των δικαιωμάτων του Ανθρώπου, προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ως μερών της «Τρόικα»), στις οποίες εκφράζεται η βαθύτατη ανησυχία σχετικά με την αρνητική επίδραση στα δικαιώματα του ανθρώπου των μέτρων αυστηρής λιτότητας που επιβάλλονται στην χώρα μας.

Στην επιστολή επισημαίνεται επίσης ότι:

- Το σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεσμεύονται από υποχρεώσεις που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Η σειρά απρόσμενων, περίπλοκων, αντιφατικών και διαρκώς μεταβαλλόμενων μέτρων λιτότητας άμεσης, και συχνά αναδρομικής ισχύος, επιτείνουν το γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας και δυσπιστίας προς τους δημοκρατικούς θεσμούς.

Καλούνται, δε, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα:

- να ξεκινήσουν μία συστηματική και τακτική *ex ante* αξιολόγηση της επίδρασης στα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των μέτρων που προτείνονται στο πλαίσιο των πακέτων λιτότητας,
- να διασφαλίζουν ότι τα μέτρα αυτά δεν οδηγούν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- να περιλαμβάνουν ειδικούς στα ανθρώπινα δικαιώματα στη διαδικασία λήψης μακροοικονομικών αποφάσεων.

Η ΕΕΔΑ λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα των εξελίξεων γύρω από την Ελλάδα, έχει ζητήσει την αποστολή εκ νέου αυτών των κρίσιμων επιστολών στους επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Επισυνάπτεται στο παρόν η ανοικτή επιστολή

« Αγαπητέ Πρόεδρε,

Εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Θεσμών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΛΕΘΑΔ), θα ήθελα να εκφράσω, στην ανοιχτή αυτή επιστολή, τη βαθύτατη ανησυχία μας σχετικά με την αρνητική επίδραση στα δικαιώματα του ανθρώπου των αξιώσεων της Τρόικα, οι οποίες πρόκειται να συμπεριληφθούν στο τρίτο πακέτο βοήθειας για την Ελλάδα. Η ανησυχία μας βασίζεται στις παρατηρήσεις μας σχετικά με τον αντίκτυπο που είχαν τα δύο πρώτα πακέτα. Πολλές από τις απαιτήσεις που τέθηκαν από τα αντίστοιχα Μνημόνια Συνεργασίας έχουν εκπληρωθεί και εξακολουθούν να εκπληρώνονται σε βάρος της απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους έλληνες πολίτες, συμπεριλαμβανομένων και των ατομικών και πολιτικών, καθώς επίσης και των οικονομικών, κοινωνικών και μορφωτικών δικαιωμάτων τους.

Πρόσφατα, υψηλά ιστάμενοι θεσμοί και εμπειρογνώμονες, όπως ο Cephias Lumina, που είναι ο ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ για τις επιπτώσεις του εξωτερικού χρέους και άλλων σχετικών διεθνών δεσμεύσεων των Κρατών στην πλήρη απόλαυση του συνόλου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ιδίως των οικονομικών, κοινωνικών και μορφωτικών δικαιωμάτων, έχουν αναλύσει λεπτομερώς και επικρίνει τις αρνητικές επιπτώσεις διαφόρων μέτρων λιτότητας στο πλαίσιο αναπτυξιακής βοήθειας προς την Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Εντοπίστηκαν μέτρα πολιτικής που οδήγησαν σε παραβιάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου, κατά τη διάρκεια της κρίσης, τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες χώρες.

Κατά τη γνώμη μας, τα στοιχεία αυτά απαιτούν την ανάληψη νέων μέτρων και μεθόδων από την ΕΕ και την Τρόικα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι προτεινόμενες αλλαγές στην πολιτική τους σε μια δεδομένη χώρα δε θα επηρεάσουν αυθαίρετα και κατά τρόπο δυσανάλογο ορισμένα τμήματα της κοινωνίας – ιδίως ευάλωτες ομάδες ή δε θα οδηγήσει στην κατάφωρη καταπάτηση της απόλαυσης ουσιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Παρόλα αυτά, έχουμε πλήρη επίγνωση του γεγονότος ότι αυτό δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση, δεδομένου ότι εξακολουθεί να μην έχει καταρτιστεί μια δοκιμασμένη μεθοδολογία για την ενσωμάτωση των προσεγγίσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη λήψη μακρο-οικονομικών αποφάσεων. Συνεπώς, καλούμε την Επιτροπή να συνεργασθεί με εμπειρογνώμονες στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς μόνο από κοινού μπορούν να αναπτυχθούν οι ικανότητες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κρίσης χωρίς να προκαλούνται σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Περαιτέρω, η επιβράδυνση, ίσως και αντιστροφή, του μετασχηματισμού της οικονομικής κρίσης σε ανθρωπιστική μπορεί να επιτευχθεί μόνο συνδέοντας τη διαδικασία λήψης μακρο-οικονομικών αποφάσεων με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Προς αποφυγή της περεταίρω επιδείνωσης της κοινωνικής και ανθρωπιστικής κατάστασης στην Ελλάδα, θα θέλαμε να επισημάνουμε μια σειρά μέτρων λιτότητας, όπως αναφέρθηκαν από τον κ. Lumina, τα οποία έχουν οδηγήσει σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά το παρελθόν και θα έπρεπε, συνεπώς, να επανασχεδιαστούν, αντικατασταθούν ή εξαλειφθούν:

- **Απολύσεις, περικοπές μισθών και αυξήσεις φόρων** στο πλαίσιο ενός συστήματος κοινωνικής προστασίας, το οποίο δεν έχει σχεδιαστεί για να απορροφά υψηλά ποσοστά ανεργίας και πολύ χαμηλούς μισθούς.
- **Περικοπές σε συντάξεις και άλλες παροχές κοινωνικής πρόνοιας.** Διαδοχικές περικοπές έχουν μειώσει έως και 60% τις υψηλότερες συντάξεις και από 25 έως 30% τις χαμηλότερες.
- **Μείωση των δαπανών για τη δημόσια υγεία.** Ενέχοντας, μεταξύ άλλων, μεγαλύτερους

χρόνους αναμονής και υψηλότερες αμοιβές συμμετοχής, καθώς και τον αποκλεισμό φτωχών και περιθωριοποιημένων ομάδων από το σύστημα υγείας. Αυτό πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με το ότι όσοι είναι άνεργοι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους χάνουν την πρόσβασή τους στην ασφάλεια υγείας. Κατά συνέπεια, ένας **αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων που ζουν στην Ελλάδα στερούνται κάθε ή επαρκούς πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη.**

- **Η ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας.** Η διαδικασία ιδιωτικοποίησης έχει οδηγήσει σε υψηλότερες δαπάνες και έχει καταστήσει πιο περίπλοκη την πρόσβαση σε βασικές δημόσιες υπηρεσίες, όπως ύδρευση, αποχέτευση και ενέργεια.

Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο ότι δεν επιθυμούμε να συζητήσουμε την ανάγκη ή το εύρος των μέτρων για τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Θέλουμε ωστόσο να τονίσουμε ότι ο αντίκτυπος πολλών εκ των μέτρων αυτών είναι ιδιαίτερα προβληματικός από την άποψη των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η πραγματικότητα της εφαρμογής οδηγεί σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συχνά διότι εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τις συνθήκες της συγκεκριμένης κοινωνικής και οικονομικής δομής της ενδιαφερόμενης Χώρας, και χωρίς να έχουν αποτιμηθεί οι επιπτώσεις των μέτρων στα κοινωνικά και ανθρώπινα δικαιώματα πριν την εφαρμογή τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων έχει ήδη καταδικάσει ορισμένα από τα μέτρα, γιατί κρίθηκε ότι εισάγουν διακρίσεις λόγω ηλικίας, όπως:

- **Καταγγελία της σύμβασης εργασίας χωρίς προειδοποίηση και αποζημίωση απόλυσης.** Το μέτρο αυτό επηρεάζει τις συνθήκες απόλυσης εργαζομένων οι οποίοι ενδέχεται να είναι νέοι. Εισάγεται, επομένως, μια διακριτική μεταχείριση έμμεσα συνδεδεμένη με την ηλικία, συνιστώντας έτσι έμμεση διάκριση.

- **“Ελάχιστα” για τους νέους εργαζόμενους – περιορισμός της κάλυψης της κοινωνικής τους ασφάλειας.** Μείωση του κατώτατου μισθού, για τους εργαζόμενους ηλικίας κάτω των 25 ετών, στο 68% του εθνικού κατώτατου μισθού.

- **Μείωση ή κατάργηση των συνταξιοδοτικών παροχών λόγω ηλικίας.**

- **Μη πρόβλεψη ετήσιας άδειας νέων εργαζομένων** για νέους ηλικίας 15-18 ετών (ειδικές συμβάσεις μαθητείας).

Η παρούσα ατζέντα της Τρόικα που επιστρέφει στην Ελλάδα στις 13 Ιανουαρίου περιλαμβάνει και πάλι προτάσεις για μέτρα τα οποία θα έπρεπε αρχικά να εξεταστούν ενδελεχώς ως προς τις επιπτώσεις τους στα ανθρώπινα δικαιώματα προτού εφαρμοστούν:

- **Η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών** που πληρώνουν οι επιχειρήσεις. Αυτό το μέτρο ισοδυναμεί με χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από τους εργαζόμενους. Οι εργαζόμενοι θα αναγκάζονται είτε να αποδίδουν οι ίδιοι τις υπολειπόμενες εισφορές είτε να παραμένουν σε ορισμένες περιπτώσεις ανασφάλιστοι. Μία άλλη επίπτωση του μέτρου είναι το γεγονός ότι η τρύπα - ύψους εν προκειμένω 800 εκατ. ευρώ- στα ταμεία θα πρέπει να καλυφθεί.

- **Ο καθορισμός του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων** που θα τεθούν σε διαθεσιμότητα και θα ενταχθούν το 2014 στο νέο σχέδιο κινητικότητας. Το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης αναμένεται να παρουσιάσει σχέδιο αναγκαστικής κινητικότητας και απολύσεων για επιπλέον 12.500 δημοσίους υπαλλήλους.

- **Πρέπει να γίνουν 11.000 απολύσεις μέχρι το τέλος του 2014.** Αναμένεται επίσης η παρουσίαση ενός τελικού σχεδίου για την απόλυση 4.000 δημοσίων υπαλλήλων, υποχρέωση που εκκρεμούσε για τα τέλη του 2013, για την οποία όμως δόθηκε παράταση έως τις αρχές του 2014. Λαμβανομένου υπόψη του μικρού πληθυσμού της Ελλάδας, που φτάνει μόλις τα 11 εκατομμύρια, ένα τέτοιο μέτρο δε μπορεί να θεωρηθεί νόμιμο από τη σκοπιά των δικαιωμάτων του ανθρώπου και παραβιάζει το δικαίωμα στην εργασία. Η ανεργία στην Ελλάδα αυξήθηκε ήδη από 6,6% πριν την

κρίση σε 27,2% σήμερα. Δεδομένου ότι προκύπτει πως οι νέοι επηρεάζονται κατά πολύ περισσότερο από το λοιπό πληθυσμό, το μέτρο αυτό συνιστά επιπλέον διάκριση.

Το σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεσμεύονται από υποχρεώσεις που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Ελλάδα οφείλει να προωθήσει τις αναγκαίες πολιτικές ώστε να τηρήσει τις υποχρεώσεις της που απορρέουν, για παράδειγμα, από το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, καθώς και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Άλλωστε η ΕΕ έχει κατευθύνει εν γένει τις πολιτικές της προς τα ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία περιλαμβάνονται τόσο στην Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Άρθρ. 2: «Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ...») όσο και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ίσως αναγνωρίζονται στο Άρθρ. 6 της Συνθήκης για την ΕΕ), το Προοίμιό του οποίου ορίζει ότι «Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που ορίζονται κατωτέρω»).

Τον Ιούνιο του 2013, η ΕΔΕΘΑΔ διοργάνωσε διασκέψεις στις Βρυξέλλες και στο Βερολίνο, όπου εμπειρογνώμονες ανέλυσαν την επίδραση των μέτρων λιτότητας στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα, στην Ισπανία και στην Ιρλανδία. Οι εμπειρογνώμονες υπήρξαν απολύτως σαφείς ως προς το γεγονός ότι τα μετρά λιτότητας, όπως έχουν διαμορφωθεί μέχρι τώρα, παρεμβαίνουν στο σύνολο των δικαιωμάτων. Στην Ελλάδα, π.χ. το δικαίωμα σε κοινωνική ασφάλιση υποδαυλίζεται από τις δραστικές περικοπές των κοινωνικών δαπανών. Το δικαίωμα στην υγεία παραβιάζεται διαρκώς – π.χ. υπενθυμίζεται ότι το κόστος εισαγωγής στα νοσοκομεία επιβαρύνει δυσανάλογα τους φτωχότερους της κοινωνίας και ότι το ένα τρίτο του πληθυσμού δε διαθέτει κοινωνική ασφάλιση. Η σειρά απρόσμενων, περίπλοκων, αντιφατικών και διαρκώς μεταβαλλόμενων μέτρων λιτότητας άμεσης, και συχνά αναδρομικής ισχύος, επιτείνουν το γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας και δυσπιστίας προς τους δημοκρατικούς θεσμούς. Αυτό συνέβαλε στην τρομακτική αύξηση του ρατσισμού και της πολιτικής βίας και στην άνοδο του νεο-ναζιστικού κόμματος της Χρυσής Αυγής.

Τα φαινόμενα αυτά αποδεικνύουν ότι τα μέτρα λιτότητας στην Ελλάδα έχουν, κατά τα δύο τελευταία χρόνια, υπερβεί την οικονομική σφαίρα και ότι χρειάζεται να οργανώνονται με προσοχή και να αξιολογούνται εκ των προτέρων για την ενδεχόμενη επίδρασή τους στα ανθρώπινα δικαιώματα. Καλούμε λοιπόν την Επιτροπή:

- να ξεκινήσει μία συστηματική και τακτική *ex ante* αξιολόγηση της επίδρασης στα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των μέτρων που προτείνονται στο πλαίσιο των πακέτων λιτότητας,
- να διασφαλίζει ότι τα μέτρα αυτά δεν οδηγούν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- να περιλαμβάνει ειδικούς στα ανθρώπινα δικαιώματα στη διαδικασία λήψης μακρο-οικονομικών αποφάσεων.

Επιπλέον, στην παρούσα επιστολή τρία έγγραφα:

- Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), μέλος του ΕΔΕΘΑΔ, ήδη από το 2010 τεκμηρίωσε την ανάγκη για διαρκή σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Το Δεκέμβριο του 2011, η ΕΕΔΑ κατέγραψε την οξεία επιδείνωση των ατομικών ελευθεριών και

των κοινωνικών δικαιωμάτων σε άλλο της έγγραφο.

- Εισήγηση της κα Σοφίας Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Δικηγόρου της ΕΕΔΑ σε σύνοδο των ΕΕΔΑ στα γραφεία του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα στη Βιέννη στις 7 και 8 Οκτωβρίου.

Παρακαλούμε μη διστάσετε να έρθετε σε επαφή μαζί μας για περαιτέρω πληροφορίες. Παρακαλώ επικοινωνήστε απευθείας μαζί μου, με την ελληνική Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ή το Γερμανικό Ινστιτούτο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οι οποίοι και διοργάνωσαν τα σεμινάρια στο Βερολίνο και τις Βρυξέλλες τον Ιούνιο του 2013.

Εν αναμονή της απάντησής σας,

Με τιμή,

Prof. Alan Miller

Chair of the European Network of National Human Rights Institutions

Chair of the Scottish Human Rights Commission

4 Melville Street, Edinburgh, EH3 7NS

Tel. 0044(0)1312402989

www.scottishhumanrights.com ».